

ČESKOSLOVENSKÁ ANARCHISTICKÁ FEDERACE

Československá anarchistická federace (ČSAF) sdružuje místní skupiny a jednotlivce, kteří se hlásí k anarchistickým myšlenkám. Jsme svobodomyšlný kolektiv sdružující pracující, nezaměstnané a studenty na anarchistických zásadách. Rozumíme tím federalismus, samosprávu a aktivitu zdola. Nemáme žádné vůdce, všechna rozhodnutí jsou přijímána všemi členy, případné funkce jsou volitelné a kdykoli odvolatelné zdola. ČSAF usiluje o vytvoření svobodné a samosprávné společnosti založené na územní a výrobní samosprávě, federalismu, rovnosti, solidaritě a sociální spravedlnosti. Společnosti, kterou budeme spravovat my samotní – obyčejní lidé – pracující, studenti a důchodci. ČSAF se věnuje propagaci anarchistických myšlenek a materiálů, různorodým akcím, aktivitám a kampaním, které považuje za důležité. Sdílíš podobné myšlenky a myslíš si, že organizováním můžeme snadněji dosáhnout spousty věcí, snadněji a účinněji bránit svá práva a prosazovat své potřeby? Přejď se k ČSAF nebo s námi spolupracuj.

WWW.CSAF.CZ

Víc než odpor

**NAKLADATELSTVÍ
ČESKOSLOVENSKÉ ANARCHISTICKÉ
FEDERACE**

Svobodný jedinec v dobrovolné společnosti

Konkrétní příklady změněných společenských vztahů poslouží k objasnění toho, co máme na mysli sociální revolucí. Říkáme přesně to, co máme na mysli, protože některé dřívější i současné "revoluční" či "utopické" teorie - dokonce i ty s třídní analýzou - si představují "ideální" společnost, která je stále závislá na fyzickém a sexuálním vykořisťování žen, jakoby bylo "přirozené" a jakoby na něm ženy "přirozeně" spolupracovali. V anarchistickém komunismu nebude hlavní společenskou funkcí žen péče o domov a výchova dětí, protože za tyto úkoly bude zodpovídat celá komunita. Budou-li ale rodiče v některých komunitách chtít vychovávat si své děti sami v rodině, která bude žít ve svém vlastním domě, klidně budou moci. I děti budou mít možnost vybrat si, jak chtějí žít. Klidně to ale může být i tak, že děti se svým biologickými rodiči nebudou o nic víc svázány než s kýmkoliv ostatním a že se celá komunita rozhodne žít komunálně. Vůbec není nutné, aby byl život v rodině "normou". Rozhodnutí, zda mít děti, jak je vychovávat a jak si jedinec přeje žít, jakmile se začne sám rozhodovat, bude věcí těch, koho se to týká a ne kontrolorů nad společnostmi. Podobně bude povaha sexuálních vztahů, ať již heterosexuálních nebo homosexuálních, rovným dílem určována partnery a bude muset být jen tak monogamní nebo "konvenční", jak si bude jedinec přát. Tak jako ne každý dnes před revolucí akceptuje úzkoprsé definice, co je sexuálně přijatelné, tak i po revoluci můžeme být v tomto ohledu ještě svobodnější a navzájem tolerantnější.

Podobně se změní i všechny ostatní formy vztahů ve společnosti. Odstraňte národní hranice, koloniální politiku, požadavky na levnou práci v "rozvojových" zemích a především lži státu, že jisté "národy" jsou od přírody dědičně podřadné vůči jiným a význam rasových rozdílů bude redefinován. Naše vztahy uvnitř našich komunit a vztahy s ostatními komunitami celého světa budou založeny na sdílení ideí a "komodit" podle potřeby a přání a nebudou konstituovat ani vykořisťování ani charitu. Rasismus sám bude vymýcen jak během procesu, kterým se třída globálně sjednocuje, aby se osvobodila od kapitalismu, tak záměrným úsilím o odhalení a podrytí všech zbytků institucionalizované nebo osobní bigotnosti, která v naší třídě po revoluci zůstane. Aniž by popírala různorodost původu lidstva, nebude nová společnost konceptci "rasy" přisuzovat větší význam než konceptci "regionální kultury".

protože se nám zároveň vyskytují následující rysy: hluboká ekonomická krize, konec geopolitické "rovnováhy" na mezinárodní úrovni, krize státu jakožto nástroje regulace ekonomiky, krize západního myšlení a kultury a prohlubující se ekologická krize hrozící zničením ekosystému.

Musíme však být opatrní. Jelikož krize minulého období (charakterizovaná taylorismem, fordismem, nadnárodními korporacemi založenými na národním kapitálu a národních trzích spojených s imperialistickými bloky a nadvládou dvou supervelmocí) ovlivňuje současnost, nemůžeme s jistotou říci, zda jsme na počátku "nového světového pořádku" s etablovanými a stabilními způsoby fungování, či zda vstupujeme do dlouhého období permanentní krize a všeobecného zmatku.

Konec dvou supervelmocí

Politika dvou supervelmocí (studená válka a pak mírová koexistence) byla založena na tiché dohodě. Oba bloky budou provozovat ekonomický imperialismus a konflikty mezi bloky se budou rozehrávat v zemích Třetího ("rozvojového") světa. Ve stejné době se většina elit Třetího světa dostala k moci na vlně národněosvobozeneckých hnutí, přičemž sázela na rivalitu mezi supervelmocemi, aby tak realizovala své sny o "národní nezávislosti" a vytvořila postkoloniální státy.

Soutěžení mezi dvěma supervelmocemi o vojenskou a technologickou převahu vyvrcholilo, když Reaganova administrativa získala navrch v závodech ve zbrojení svým programem Hvězdných válek, čímž přispěla k pádu sovětského bloku. Válka v Zálivu, izraelsko-arabské dohody a do jisté míry i nové uspořádání v Jihoafrické republice a Severním Irsku by nebyly možné bez konce SSSR jakožto supervelmoci. USA si tak dnes pod rouškou mezinárodního úsilí o mír po celém světě vynucují svá vlastní řešení. Nové období, do něž vstupujeme, se teprve rodí a jeho hlavní rysy jsou pořád ještě vágní. Musíme si však položit několik otázek: je ekonomický úpadek USA permanentní? Kdy a jak se ustaví nový evropský blok, ustaví-li se vůbec? Jak moc se dezintegruje bývalý Sovětský svaz a stane se součástí Třetího světa? Povede kolaps "rovnováhy" ve střední Asii k problémům v Indii, Pákistánu a Číně? A co Japonsko a nově industrializované národy? Vznikne "nový světový pořádek" založený na třech blocích nebo na jednom?

Nová ekonomika společnosti

Na této nové organizační základně potom přebudujeme naše komunity. Opět není na nás, abychom přesně stanovili, jak bude náš svět vypadat. Avšak zemědělství bude samozřejmě hrát velkou úlohu a s ním nutně i průmysl a obojí budou provozovat komunity, které budou součástí sítí distribuujících jejich produkci. Místa, kde žijeme a pracujeme se však značně změní. Zmenší se rozdíl mezi městem a venkovem. Ti, kdo žijí na izolovaných místech nebo ve vesnicích, budou nyní mít jak příjemné životní prostředí tak zdroje, aby si je mohli užívat. Někteří z nás budou pořád toužit po životě ve větších centrech společnosti, ale v srdcích měst již nebudou kanceláře a obchody, ale třeba komunální schůzovní místnosti, otevřená prostranství se zelení určená k oddechu a shromažďování, zahrady a sady, nebo cokoli jiného, co budeme chtít a potřebovat. Podobně ani naše domovy nemusí vypadat jako šedivé králikárny, v nichž musíme žít dnes, ale mohou být tak krásné, jak jen zdroje - a ne zisky - dovolí. Někteří z nás budou toužit po životě ve svém kvůli soukromí, o které jsme byli v kapitalismu připraveni, zatímco jiní si vychutnají šanci sdílet své životy s ostatními a žít komunálně. Rovněž budeme moci pružněji měnit místo, kde žijeme, protože otázka, zda na to "máme", již nebude relevantní. Doprava se rovněž bude řídit potřebami společnosti, průmyslu, zemědělství a oddechu a nikoliv snahou dát najevo své společenské postavení soukromým vlastnictvím vozidel jak je tomu nyní a tak dojde k omezení počtu osobních motorových vozidel a společenských a ekologických problémů, které vytvářejí. Avšak fyzická podoba našeho světa bude jen příznakem jiných, mnohem fundamentálnějších změn v lidských vztazích. To, jak trávíme své životy ve vztahu k ostatním lidem, je ještě důležitější.

Revoluce zásadně změní povahu práce. Průmysl reorganizujeme tak, abychom vyráběli jen to, co je společensky užitečné. Zavedeme ekologické řízení výroby a spotřeby. Spolu s efektivnějšími a udržitelnějšími systémy pro výrobu, distribuci a využití energie, dojde i k obnově vystavěného životního prostředí. Nenavrhujeme žádná rigidní řešení, říkáme ale, že technologie pro efektivní a spravedlivé způsoby, jak se podělit o energii, již existuje. Masivní spotřeba některých skupin a energetická chudoba miliónů zmizí. Je pravděpodobné, že obnovitelné, nenákladné a udržitelné zdroje jako solární energie, fotoelektrické buňky, pasivní vytápění za pomoci moderních architektonických metod, větrná energie,

továrny, kontejnerizace, práce z domu atd. Došlo k prudkému rozvoji reklamy, publicity, specializovaných poradenských firem atd. Trh se stal svrchovaným a spolu s ním i vytrubování svobody vykořisťovat. Prosazovala se flexibilita práce, práce o vikendech, práce v noci, přesčasy, částečná nezaměstnanost, ale i krátkodobé pracovní smlouvy na dobu určitou a útočilo se na dovolenou a pracovní podmínky. Restrukturalizace vedla k masové nezaměstnanosti, předčasným odchodům do důchodu a k apelům na ženy, aby se vrátily zpátky do kuchyně. Vedla ke zmrazování mezd, tam, kde existovaly, k útokům na garantované minimální mzdy a všeobecně k pracovním smlouvám na dobu určitou a nízkým platům pro mladé lidi.

Ve výrobě se zvýšil počet pracujících na částečný úvazek. Rozrostla se i "černá ekonomika" a s ní související zločiny jako třeba vloupání, krádeže aut atd. Na mezinárodní úrovni restrukturalizace ovlivnila staré imperialistické vykořisťování, kdy se plundrovaly především suroviny. Dnes tomu již je i jinak. "Rozvojové" země - nyní včetně východní a střední Evropy - přešly od nerovného obchodu k podřízenosti Západu a to především prostřednictvím kontroly nad dluhy a mezinárodní kontroly nad pracovní silou. Spolu s tím došlo k mutaci nadnárodních korporací, které se zprvu vytvářely na "národních" základnách (třeba v USA, Japonsku, Francii, Německu), ale následně byly nuceny zvýšit svoji mezinárodní spolupráci obchodními dohodami, technologickým partnerstvím, kooperací všeho druhu, tvorbou společných afilací atd.

„Rozvojový“ svět

Neustále přetrvává tendence rozšiřování propasti mezi bohatými a chudými zeměmi světa. 40% obyvatel světa se musí dělit o 3,3% světových příjmů. Každý den umírá 40 000 dětí v důsledku chudoby a na celém světě trpí hladem víc lidí než kdykoliv předtím v dějinách lidstva a jejich počet se dál zvyšuje. Termín Třetí svět je však ve světle globální kapitalistické restrukturalizace trochu zastaralý. Zdá se, že termín "rozvojový" je pro plány, které má globální kapitalismus v zásobě, případnější. Například, "čtyři draci" - Thajwan, Jihokorejská republika, Singapur a Hong Kong - vypadají spíše jako určité země EU - Portugalsko, Řecko, Irsko - než jako mnohé z chudších zemí - Etiopie, Somálsko, Bangladěš.

Utopisté? Ano, jsme vinni!

*"Mapa světa, která neobsahuje Utopii, nestojí ani za pohled, neboť vynechává právě tu zemi, u níž lidstvo neustále přistává..
Pokrok je uskutečňováním utopií."*

Oscar Wilde

Revolucionářům se často vyčítá, že jsou utopisté, že jsou snílci. Ano, jsme snílci, protože stejně jako děti i my nesnášíme noční můry. Ano, jsme utopisté. Tato utopie není rájem nebeským, který sestoupí na Zemi. Ani není návratem do mýtických zlatých časů. Toto "jinde" je symbolickým teritoriem založeným na našem revolučním odmítnutí vyrovnat se se světem založeným na třídním násilí a etnické či sexuální nadvládě, na vykořisťování práce a těla, na odcizení. Tato utopie je odpovědí na krizi humanistického myšlení. Je to místo, díky němuž bude možné organizovat odpor a revolucionizovat revoluci. V Části C se zabýváme tím, jak uskutečnit revoluci vytvořením revolučního masového hnutí a úlohou revolucionářů v tomto procesu. Prvně se však budeme zabývat novou společností, kterou tato revoluce vytvoří.

II. Kapitola

Anarchokomunistický svět

Kapitalistická společnost a vlastně každá společnost, která není anarchokomunistická, zásadně a negativně ovlivňuje to, jací jsou z nás lidé, čeho jsme schopni dosáhnout a jaké jsou naše vzájemné vztahy. Není to jen stát a kapitalisté, kdo nám ničí život. Navzájem si konkurujeme, vykořisťujeme jeden druhého, navzájem se zneužíváme a omezujeme, protože kapitalistická společnost nás přesvědčuje, že "zákonu džungle" nemůžeme uniknout. Ve skutečnosti je to lež. Lidské chování nemá žádné "zákonitosti" kromě těch, které nám kapitalistická společnost vnucuje. Lidé si své společenské instituce a způsoby chování doposud vytvářely podle zájmů těch, kdo byli u moci, kdo nás ohlupovali, abychom uvěřili, že válka, chudoba, základní rodina a náboženství jsou

Pád "komunismu" aneb státního kapitalismu

Konec "komunismu" (kterému revoluční anarchisté a další říkají státní kapitalismus nebo státní socialismus) v krátkodobém horizontu znamenal ideologický triumf západního kapitalismu s jeho tržní ekonomikou a individualismem. Západ byl schopen prokázat, že jeho forma kapitalismu je nepopíratelně dokonalejší a tak, že originál je pořád mnohem lepší než "komunistická" kopie. Rovněž vytvořil příklad, který měl odradit ty z nás, kdo by mohli chtít změnit systém. Ve stejné chvíli však kapitalismus ztratil svůj zrcadlový obraz a svoji jistotu a nyní neustále hledá nové demony. Vítězství kapitalismu je zcela liché, založené na jedné z velkých lží minulého století - na víře, že SSSR, Čína, nebo země východní Evropy, Kuba, Vietnam či Mozambik atd. byly "socialistickými" nebo "komunistickými" zeměmi a že už jen z tohoto důvodu představovaly nepřítel a hrozbu. Úprk s jakým se SSSR a další pokoušeli integrovat se Západem, posloužil jen jako důkaz, jaké ve skutečnosti tyto společnosti byly - spotřební společnosti, v nichž nebylo co spotřebovávat, nedokonalé konečné formy kapitalismu s příšernými deformacemi a paralyzující disfunkčností. Jejich způsob vykořisťování pracovní síly již nebyl efektivní a jejich způsob nadvlády a správy, pocházející z 30. let 20. století, byl s ohledem na modernost Západu archaický. Konec "komunismu" rovněž znamenal pád "dělnického" hnutí ve zbytku světa, které bylo s tímto modelem spojené a kolaps leninismu a "historické" sociální demokracie nejen na Západě, ale i v "rozvojovém" světě. Tento proces ještě pořád probíhá.

Krise na Západě

Vítězství Západu nad státním kapitalismem bylo získáno za vysokou cenu. Dlouhotrvající hluboká strukturální krize ohrožuje další rovnováhy a hrozí destabilizací všech ekonomik. Dnes je jedním z hlavních strukturálních rozporů kapitalismu rozpor mezi tendencí k vytvoření celosvětové ekonomiky a trhu a zachováním "národního státu" jakožto regulačního nástroje. Národní státy "rozvinutého" světa pod tlakem nadnárodních korporací vědomě zavádějí volný pohyb mezinárodního kapitálu. Přípravují se tak o prostředky kontroly nad spekulacemi a okrádají se o významnou část své

století, přešly odborové byrokracie a sociálnědemokratické strany do tábora kapitalistů víc než kdykoliv v minulosti. Pracující masově přicházeli o zaměstnání. Staré úderné pluky naší třídy, horníci, dokaři, oceláři, byli zdecimováni. Ve stejné době vedli slouhové kapitalistické třídy - intelektuálové - ideologický útok, v němž přišli s názorem, že pracující třída je mrtvá. Tito intelektuálové se nacházeli stejně tak na levici jako na pravici. V sociálnědemokratických stranách i v eurokomunistických křídlech komunistických stran byli intelektuálové ochotní hájit tento mýtus. Tomuto nesmyslu propadli i někteří anarchisté.

Nové hnutí pracující třídy

Nemáme v úmyslu hovět si v nostalgii a toužit po velkých průmyslových centrech, těch "dělnických pevnostech", dolech, kde byly zmrzačeny životy miliónů žen, mužů a dětí a kde mohl dát životu smysl jedině boj proti rozmarům kapitalistů, za kratší pracovní dobu, za práci v lepších podmínkách a za vyšší plat. Tyto boje obvykle akceptovaly kapitalistický systém práce, kde jsou mzdy odměnou pracujících. Pro některé socialisty / komunisty se proletariát stal subjektem dějin připraveným svrhnout buržoazii tak, jako ona svrhla šlechtu, ať už za pomoci stranického předvoje nebo revolučních odborů. Tyto boje byly založeny především na pracovištích.

Vidíme-li my, anarchokomunisté, hnutí pracující třídy stále jako rozhodující, není tomu tak kvůli domnělým schopnostem pracující třídy jakožto třídy emancipační, ale protože pracující jsou těmi, kdo vytvářejí bohatství a jsou srdcem mechanismu produkujícího kapitál. V zemích kapitalistické domoviny zůstává velikost třídy stejná jako před 20 lety, zvláště započítáme-li i všechny ty, kdo námezdně pracují v kapitalismu na dobu určitou. Naše třída ale v kapitalistických centrech pozbyla na významu, protože se oslabuje její schopnost produkovat kapitál a tudíž i držet kapitalismus jako rukojmí a zničit jej. Staré dělnické hnutí je stále ještě silné již jen v Německu. To je však jediná evropská kapitalistická země, která si zachovala svoji průmyslovou základnu (tak jako Japonsko) a nijak vážněji se nerozešla s keynesiánstvím - takže kapitalistická třída přerozděluje něco ze svých zisků, aby zajistila sociální smír a konzumentství. Břímě znovusjednocení to však může všechno změnit. V ostatních zemích bylo odborové hnutí do

pro člověka, pro jeho výlučné štěstí, rozkoš a potěchu.

Osvícenství a demokracie ohlašovaly Věk člověka, který stvoří racionální svět založený na svobodě a rovnosti. Tento ideál se ani zdaleka nenaplnil. Humanistické myšlení - nástroj války proti tmářství, zakořeněným a reakčním názorům starého režimu - si vytvořilo své vlastní mýty Vědy a Pokroku. Funguje jako rouška, kterou se zastírá násilí a nadvláda ve všech aspektech každodenního života, od umělých porodů až po smrt samu (ani nakládání s mrtvými neuniklo zákonům nabídky a poptávky). Ideologie lidských práv - jeden ze základních kamenů humanismu - panující v médiích, mezi intelektuály a politiky se nyní zlehčuje v humanitarismus. Humanitarismus neusiluje o odstranění hrůz války a hladomoru, ale o to učinit je snesitelnějšími. Není nikterak překvapivé, že nadnárodní korporace sponzorují tyto charitativní programy. Mediální cirkus, sahající od charitativních koncertů až po televizi přenášené předávání potravinové pomoci přímo na místě, není bez viny. Nejde v něm o "rozvojový" svět a o příčiny jeho nedostatečného rozvoje, ale o dobré svědomí, o symbolický zisk, který Západ získává ze svých charitativních intervencí, kdy se chudoba druhých stává světem dobrodružství.

Na Západě sociální úpadek, strach z rostoucí chudoby a ztráta perspektiv vedou k růstu nového totalitářství založeného na iracionalitě a tmářství - k etnocentrismu (nadřazenost vlastní rasy nad jinými) a náboženskému fundamentalismu (např. "obrození" křesťané). V našich bohatých metropolích jsme svědky zrození moderních náboženství workaholismu a obětování, spiritualismu, horoskopů, astrologie, náboženských sekt a rovněž ztráty cílů, alkoholismu, drogové závislosti, duševních nemocí a sebevražd.

A konečně, krize humanistického myšlení a všeobecný zmatek prospívají pokusům o znovuzavedení reakční morálky, například, pokusy o růst Nové pravice. Krize myšlení, které si nedovede budoucnost představit jinak než jako pokračování přítomnosti či jako katastrofu, vede ke kurióznímu fenoménu, kdy se v současnosti recyklují prvky minulosti. Všechno to vypadá tak, jakoby společnost postupovala vpřed jen proto, aby mohla couvat: móda, sloh, vzezření, umění, to vše se znovu objevuje a znovu ožívuje, aby se tak zaplnila děsivá prázdnota života a agonie, kterou s sebou přináší.

Vzestup nacionalismu a náboženského fundamentalismu

Na celém světě jsou na vzestupu masové proudy náboženského fundamentalismu (například, islámského a hinduistického). Tato hnutí byla podněcována Západem, aby oponovala světským hnutím, jež se stavěla proti zájmům Západu. Tato hnutí nejsou protikapitalistická, pouze kritizují důsledky nadvlády rozvinutých zemí - především kulturní uniformitu. Příčiny jejich nepopíratelné lidové podpory mají hluboké kořeny. Pro tyto lidi je náboženství "ideologickým" prostředkem vztahu k neustále se transformující společnosti (kdy se tradiční ekonomiky nacházejí v procesu demontáže; kdy stát funguje jen jako brutální represivní prostředek a brání zkorumpovaný pořádek; kdy se hranice zděděné z dob kolonialismu ve skutečnosti neuznávají; kdy jsou společenská pravidla sotva etablována; kdy různé národy soužijí ve stejném prostoru) v době, kdy stará přesvědčení již nefungují, nebo nedokážou rozumně vysvětlit realitu. K rozvoji fundamentalistických hnutí dochází, protože na dezintegraci společností je třeba reagovat. Vyloučeny z masového konzumentství, ovládané národy v tradičním náboženství nacházejí "posvátno" a nadpřirozeno, které Západ po dlouhou dobu přenáší do svých základních mýtů - Vědy a Pokroku - do svého fetišismu trhu a svátosti vlastnictví.

Na Východě se od pádu Berlínské zdi množí ozbrojené konflikty. Ideologická dezorientace, která zasáhla Východ, není jen důsledkem pádu státního "socialismu". Vzešla z rozčarování kapitalismem, protože ten nesplnil své sliby a funguje jen ve prospěch zkorumpovaných menšin - bývalých stranických funkcionářů, ředitelů továren, kteří se změnili v "kapitalisty", "obchodníky na černém trhu", "gangstery" atd. Rozdíl mezi vzestupem nacionalismu na Východě a na Západě je tudíž jen malý. To, že se objevily zároveň, je znamením období hluboké krize - nejen ekonomické - která přesahuje národnostní hranice a různé historické a politické tradice - jedná se o krizi kapitalistické civilizace.

Nepropadejte beznaději! Shrňme si neúspěchy kapitalismu:

1. Sociální: propouštění; pracovní místa bez jakékoliv jistoty; chudoba; nezaměstnanost.

2. Ekologické: drancování a plenění planety.

3. Ekonomické: mezinárodní dělba práce; úpadek průmyslu; ničení místních ekonomik; mrtvě narozené ekonomiky pod údery nadvlády Západu.

4. Lidské: hladomory; války; represe.

5. Vztahy: kolaps obecního ducha a solidarity; falešný kult individualismu v protikladu k individualitě; zákon džungle jakožto pravidlo života.

6. Intelektuální: Bída skutečného myšlení; vláda obrázků a spektaklu (např. konzumentství, války a hladomory přenášené televizí jako "zábava", celý život jakožto komercializovaná show); krize umělecké tvořivosti a recyklace starých receptů na trhu s kulturou a spektáklem; rozčarování a melancholie; cynismus.

Kapitalismus ale není věčný, o nic víc než existence lidí na této planetě. Nikdy civilizace nevyprodukovala tolik prostředků své vlastní záhuby. Zastavit tuto cestu k sebevraždě, změnit řád světa a vymyslet nový způsob organizace života společností se stává každým dnem naléhavější, protože na konci této cesty může ležet konec lidstva a tak i skutečný "konec dějin". Tváří v tvář tomuto nebezpečí musíme koncentrovat naše soustředění a prozkoumat nové cesty k sociálnímu osvobození - krátce, vytvořit projekt anarchistického komunismu a nové civilizace, která nahradí tu dnešní.

Za každého společenského řádu vždy přijde okamžik, kdy dominantní názory přestanou být schopné nadále dávat odpovědi a uvolní cestu kritickým názorům, organizaci nových opozicí, kladení odporu (intelektuálního, sociálního, uměleckého), vzniku další možnosti.

Alternativa

Staré dělnické hnutí je mrtvé. Během útoku, který vedla vládnoucí třída a který začal na počátku 70. let 20.

moci. Národní ekonomická strategie dnes nemůže fungovat, není-li v souladu se zájmy světových finančních trhů.

Ekonomická globalizace však nevede nutně k uniformnímu ekonomickému pořádku. Jednání Světové obchodní organizace (WTO) ukazují, že motorem světové ekonomiky zůstává ekonomická válka (snižování výrobních nákladů atd. vedoucí k akumulaci kapitálu). Navíc, tahoun světové ekonomiky, USA, klesá čím dále tím hlouběji a během posledního desetiletí se objevily dva silné ekonomické bloky: Evropská unie (EU) a Japonsko. Jednání WTO ukazují, že USA jsou ve snaze uchvátit zpět své ztracené trhy připraveny k protiútoky na úrovni obchodních kvót.

Konec státního kapitalismu neznamená ani porážku ani vítězství revolucionářů. Je sice plný potenciálních nebezpečí, jimž daly vzniknout znovu se vynořivší tendence, které státní kapitalismus potlačil a skryl, avšak rovněž značí konec teoretické doby ledové, kdy bylo možné uvažovat pouze v intencích státu a nekonečného rozvoje výrobních sil. Odstranění státního kapitalismu musí být příležitostí k urychlení revolučního přehodnocování a k rozvoji hnutí a ideí vycházejících ze současnosti. Nyní budeme popisovat a hodnotit vynořující se reakce na dnešní krizi.

Na troskách státního kapitalismu

Krise humanistického myšlení na Západě

Humanistické myšlení nepovažuje za organizátora světa Boha ale přírodu. Středobodem je "člověk". Humanismus se zrodil z renesance - formalizované během osvícenství a šířící se společností pod vlivem pozitivismu 19. Století, kdy triumfoval kapitalismus. Spolu s oficiálním koncem utopií ale upadá i humanismus.

Krise západního myšlení má dva různé zdroje, oba spojené s civilizační krizí. Jedná se o vztah lidí k přírodě a o vztahy mezi lidmi. Ekologická krize je důsledkem planetární ekonomiky, jejíž rytmus vykořisťování - vynucovaný světovým trhem - je neslučitelný s přírodním rytmem obnovy vody, jezer, lesů, půdy. A co víc, světová ekologická krize zvoní umíráčkem i oné myšlenkové škoře, podle níž byl svět stvořen

kapitalismu důkladně integrováno jakožto uznávaný a konzultovaný zprostředkovatel a ztratilo svůj význam, když se pravidla hry změnila.

Kapitalismus se změnil - musí se změnit i revoluční hnutí

Pro dělníka z let šedesátých se třídní boj odehrával ve zdech pracovištích a (nepřešel-li boj v divokou stávkou) prostřednictvím odborového svazu.

Dnes se pracující třída, která vždy čelila problémům mimo práci, musí vyrovnat se všeobecným zhoršením života: nájemné, daně, sociální zabezpečení, doprava, zdravotnictví; pro mladé školství, schémata pracovních dávek atd., obtíže při hledání práce nebo bytu. Ženy mají dvojitou pracovní dobu - na pracovišti a doma - ztíženou útokem na ženy, které chodí do práce. Co se týče etnických menšin a imigrantů, zvyšuje se počet rasistických útoků a diskriminace.

Tyto mnohonásobné aspekty třídní zkušenosti a boje jsou přímo politické v tom smyslu, že na veřejných prostranstvích měst i ve společnosti obecně - a ne v soukromém prostoru pracoviště - oponují politickým postojům předkládaným kapitalistickou třídou. Nové hnutí pracující třídy musí za svoji strategii přijmout naléhavou potřebu organizovat se ve všech sférách společnosti. Bez jednoty bojů, bez znovuvytvoření třídního vědomí stojícího v opozici ke společenskému uspořádání, nebude moci dojít k opětovnému zformování třídy. Revolucionáři nemohou přijmout jen prostý voluntarismus a účastnit se těchto bojů, musí i předkládat alternativní perspektivy. Jinak budou tyto boje riskovat nebezpečí kooptace, kdy je odpor sveden do bezpečných kanálů a nakonec tak podporuje to, proti čemu měl bojovat, např. přijme nacionalistické formy obrany životní úrovně jako třeba "Kupujte české výrobky". Nové hnutí, o němž hovoříme, musí jít za obranu mezd a pracovních míst (ačkoliv musí dělat i toto). Musí zpochybňovat logiku práce v kapitalismu. Pro mnohé se potřeba pracovat stala nemožnou, protože ekonomický systém jejich schopnost pracovat nepotřebuje (nebo alespoň ne pravidelně). Máme-li novému hnutí dodat na soudržnosti, musíme nastolit všechny potřeby sociálního osvobození.

Mimo hromadění surovin a supervykořisťování manuální práce nadnárodními korporacemi jsou rozvojové země kontrolovány mezinárodními finančními institucemi, jako jsou třeba Mezinárodní měnový fond (MMF) a Světová banka. "Dluh Třetího světa" se do roku 1990 zvýšil na 1355 miliard dolarů. Úvěry tvořící tento dluh se poskytují systematicky v podobě půjček, které jsou vyšší než veškerá poskytnutá "pomoc". Výměnou za tyto půjčky si MMF na dlužnických národech vynucuje svoji šokovou terapii. Ta sestává z devalvace, zrušení kontroly nad cenami a mzdových garancí a z "racionalizace" státních podniků - propouštění, rušení atd. Jakmile jsou racionalizovány, koupí tyto podniky velké firmy z rozvinutého světa a výnosy získané z "privatizace" se použijí na splácení dluhu. Dvojitý užitek pro mezinárodní kapitalisty. A konečně, centrální banky jsou podrobovány čtvrtletním inspekcím MMF a ztrácejí veškerou kontrolu nad národní měnovou politikou. Trhem stanovené úrokové míry provokují spekulace vedoucí k růstu těchto úrokových měr, čímž se urychluje rušování národních ekonomik.

Pád "komunistického" bloku

Od 60. let 20. století byla sovětská ekonomika otevřená západnímu kapitalismu a během 70. let 20. století se toto pronikání západního kapitálu zvýšilo. Rozvoj mezinárodní dělby práce v 60. letech a nárůst mezinárodního obchodu pomohl ovlivnit jisté složky byrokracie, aby prosazovaly "reformy" směřující k "liberalizaci" ekonomiky. Když Gorbačov neexistoval, musely by si ho vymyslet.

Sovětské země, které již byly integrovány do světové ekonomiky, na sobě pociťovaly plné důsledky monetaristického kursu, který Západ nastoupil. Země východní Evropy nyní trpí recesí horší, než byla krize Západu ve 30. letech 20. století. Na základě "restrukturalizační" politiky MMF tyto země, které věřily, že jsou začleňovány do západní ekonomiky, trpí chudobou z masové nezaměstnanosti, privatizací, srovnáváním cen se světovou ekonomikou, brutálním poklesem životní úrovně a průmyslové výroby. Nejmiskovnější sektory ekonomiky se prodávají nadnárodním korporacím ze Západu a tisíce dolarů nabízené "pomocí" slouží jen ke kupování politiků a nejhrůznějších mafií, které kontrolují distribuční a obchodní kanály. Čili, značná část "reálné ekonomiky" se stala ekonomikou pouličního tržiště. Dochází k procesu přibližování se Třetímu světu.

"normální". Po revoluci zjistíme, že společenské vztahy lze tvůrčím a osvobozujícím způsobem redefinovat. Budeme mít sociální revoluci. Zvolíme-li si tuto revoluci, zvolíme si i takový život, z něžž budeme mít všichni velký a všichni stejný prospěch - čili život jedinečných a navzájem si rovných jedinců, kteří kolektivně tvoří bezprostřední i globální komunitu.

Prvně to nejdůležitější

Jakmile bude kapitalismus zlikvidován, budeme se moci pustit do vzrušujícího úkolu realizovat náš individuální potenciál a zformovat tuto novou komunitu. Samozřejmě, ve světě, který byl rozvrácen procesem revoluční války, budeme muset nejprve zajistit, aby měl každý potravu a přístřeší. Nemusí to být obtížný úkol, jak nás kontrarevolucionáři přesvědčují. Na světě je více než dost budov a potravin, aby se dostalo na každého, dost na to, abychom přežili revoluční válku. Důležitá je však samozřejmě jejich distribuce za použití nově nabytých komunikačních prostředků, jako jsou rozhlasové stanice, silnice a železnice.

Globální a místní komunity se pak mohou rozhodnout, jakou organizační strukturu vytvoří. Bylo by k ničemu dnes přesně určovat, jak bude vypadat, protože to bude úkolem společnosti a ne revoluční organizace. Avšak jakožto revolucionáři musíme prosazovat rovnostářské struktury odpovědné a přístupné všem. Nejpravděpodobnější se zdá, že tyto struktury vzejdou z dělnických a komunitních rad, které si pracující třída vytvoří již během revoluce. Rovněž se domníváme, že globálně vznikne federální struktura, která bude koordinovat takové věci jako třeba výrobu a distribuci zdrojů, přijímání rozhodnutí týkajících se většího množství komunit atd. Toto je organizační základna anarchokomunistické společnosti. Kolektivní rozhodování již nenechává žádný prostor vládnoucím autoritám a dobrovolná spolupráce bude znamenat, že se skoncuje se zákony a policejním dozorem. V těchto nových strukturách budou zrušeny všechny formy obchodu a peněz a veškerá půda a majetek budou převedeny pod kontrolu komunity. Jejich většina se bude kolektivně používat k uspokojení potřeb členů komunity. Něco ale budou moci držet i jednotlivci pro své osobní použití - bude se rozlišovat mezi "soukromým vlastnictvím", které existuje jen před revolucí a osobní držbou a užíváním zdrojů jednotlivci pro jejich osobní seberealizaci - ovšem nikoliv na úkor komunálních potřeb. Co se týče zdrojů, nebudou žádná komunita nebo jedinec privilegovaní nad druhými.

Zásadní transformace kapitalismu

Kapitalistická krize 70. a 80. let 20. století vedla k velké změně v charakteristice systému. V letech 1975-1990 došlo k restrukturalizaci a reorganizaci na všech úrovních. Během třiceti let po světové válce spočíval růst v rozvinutých zemích na jedné konkrétní formě kapitalistického rozvoje - na keynesiánském modelu, který lze shrnout takto:

1. Mzdy obyvatelstva, včetně mezd pracující třídy, musely být adekvátní a stabilní. Docházelo k nejrůznějším sociálním kompromisům; zvýšil se počet kolektivních smluv, prohloubila se institucionalizace odborů, sociální jistoty atd.

2. Zvýšení výroby znamenalo vyšší produktivitu, která snižovala náklady na výrobu. Kupní síla pracující třídy se zvyšovala zároveň se zisky. Toto zvyšování kupní síly bylo samo o sobě zdrojem růstu zisků.

3. K tomu by nemohlo dojít bez úplné kontroly kapitalistů nad organizací výroby, nad investicemi a nad pracovními podmínkami s cílem zvýšit produktivitu. Odbory s tím ve své většině souhlasily a výměnou za zvyšování mezd upustily od vyjednávání o pracovních podmínkách.

4. Stát byl garantem tohoto sociálního konsensu. Zároveň ale hrál velmi důležitou ekonomickou úlohu - veřejné trhy, přímé financování nebo investice, pomoc s exportem. To v několika západních zemích vedlo ke státnímu rozvoji dopravních systémů, telekomunikací, letectví, energetiky, jaderné energetiky, dálničních systémů a k financování výzkumů v těchto oblastech státem. Nové modifikace v automatizaci, koncentraci kapitálu, rostoucí dělba práce a internacionalizace výrobního procesu vedly k obrovským změnám v pracující třídě. Tradiční základna kapitalismu oproti normě vytvořené v 19. století zmutovala.

V polovině 70. let 20. století se tato situace opět změnila, tentokrát směrem k monetaristické politice, protože mnohé státy a vládnoucí třídy se pokoušely splatit dluhy, které si u finančního kapitálu nadělaly, přijímáním vážnějších úsporných opatření: zmrazení mezd, snižování podpor v nezaměstnanosti a škrty v sociálních dávkách včetně starobních důchodů. Výrobní proces se kvalitativně změnil. Velmi stouplo užívání automatizace, rozptýlení práce mimo

biomasa a kombinované systémy pro výrobu tepla a elektřiny, se stanou něčím normálním. Spalování fosilních paliv ale může ještě chvíli pokračovat, nebo se může používat tam, kde jiná alternativa neexistuje. Veškeré jaderné programy budou zastaveny a znečišťovatelské průmyslové podniky se budou progresivně rušit nebo minimalizovat. Většina práce je v kapitalismu bezmyšlenkovitá a nesmyslná, pokud ovšem nejste kapitalistou. Po revoluci se veškeré aktivity nebudou provozovat pro zisk nebo pro zachování statu quo, tak jako je tomu dnes, ale pro seberealizaci jedince, ovšem nikdy ke škodě společnosti. Pro neúčinnou práci, jako je třeba výroba spotřebního zboží pro zisk nebo zachování sociální kontroly, nebude místo, protože tyto "normální" stránky společnosti se po revoluci stanou irelevantními. Každá osoba tudíž bude mít více volného času, což se ale zásadně liší od "nezaměstnanosti", protože nikdo nebude "zaměstnán". A to proto, že pro uspokojení svých potřeb je společnost snadno schopná vyrobit si dostatek zdrojů, ale pro uspokojování své chtivosti nikoliv. Koncepce nutnosti pracovat za mzdu - nebo hladovět a stát se bezdomovcem - se stane nepotřebnou. Povaha práce bude sama o sobě příjemnější, protože na rozdíl od práce v kapitalismu bude mít smysl a protože budeme pracovat tak, aby se maximalizovala naše seberealizace a ne zisk. Méně příjemné avšak nicméně nezbytné úkoly se bude dělit zcela rovným dílem a zbytek svého času můžeme trávit příjemnými a tvůrčími činnostmi.

Samozřejmě, že bude třeba zorat pole, vyčistit kanály a udělat domácí práce, nikdo ale nebude "zemědělským pracujícím", "zaměstnancem kanalizací" nebo "ženou v domácnosti", protože tyto úkoly se budou sdílet rovným dílem a budou se provádět v kolektivně řízených farmách, pracovištích, prádelnách a mateřských školkách atd. a každé osobě zaberou jen minimum času (pokud je ovšem nebude dělat ráda!). Tyto úkoly se již navíc nebudou provádět pro kapitalistu, obecní byrokracii nebo pro manžela, protože nebudeme odpovědní nějakému mocnějšímu jedinci, ale naší anarchokomunistické společnosti, tj. sobě navzájem. Je základním přesvědčením anarchokomunistů, že pracující třída má již všechny dovednosti potřebné k řízení společnosti. Samozřejmě, že ne každý má všechny z nich a rovnost neznámá, že se všichni budeme střídat při provádění kardiologie. Rovněž nebudeme všichni tak kvalifikováni jako zdravotníci, abychom mohli pečovat o nemocné až k jejich uzdravení. Určitá specializace tedy bude nezbytná. Co se však změní, je to, že s žádnou společenskou funkcí nebude spojena větší prestiž nebo vyšší společenské postavení než s jinou.

Víc než odpor

Revoluční manifest pro třetí tisíciletí

Úvod

Svět na počátku 21. století prožívá krizi kapitalismu, kterou nešlo předvídat ani v začátcích dělnického hnutí v 19. století ani v následných obdobích největších třídních bojů. Nicméně, skutečnost, že svět vstoupil do "nového tisíciletí" - byť jen proto, že tak káže dominantní křesťanská hegemonie - se dnes zdá vhodnou dobou, aby Anarchist Communist Federation (ACF) vyložila, jak chápe současný chaos a nabídla optimistický a rozhodně uskutečnitelný program pro opravdovou změnu. Mezitím utlačovaná pracující třída každodenně na celém světě bojuje proti kapitalismu a státu - a často dosahuje zlepšení podmínek svého otroctví. Rovněž ale hledí dál za tento boj, až ke světu, kde by byli jedinci ve společnosti svobodní, navzájem si rovní, mohli by se v ní plně seberealizovat a společnost by si jich cenila. Tohoto světa lze dosáhnout jedině úplným zničením kapitalismu a státu - prostřednictvím revoluce. Revoluční proces bude procesem určité destrukce, co je však důležitější, bude i tvůrčím procesem. Má-li pracující třída během nového tisíciletí skoncovat se svými bídnými životními podmínkami za kapitalismu a vytvořit anarchokomunistickou společnost, musí být nadcházející léta charakterizována nejen nevyhnutelným třídním bojem, ale i vznikem jednotného a globálního revolučního hnutí. Tato brožura, jejíž obsah ACF diskutovala a sepsala jakožto kolektivní těleso, je naším příspěvkem tomuto hnutí v prvních létech 21. století.

Kapitalistický svět

Konec jednoho dějinného období bychom si neměli plést s neustálými přechody z jedné fáze dějin do druhé. V obdobích změny prvky minulosti vždy koexistují s prvky současnosti a nové způsoby fungování a vývoj nových tendencí ve společnosti jsou předobrazem možných hlavních rysů budoucnosti. Dnes můžeme hovořit o novém dějinném období,

Samozřejmě odmítáme reakční regionalismus podporovaný částmi Nové pravice. Plně podporovat lze jen takový rozvoj regionální kultury, který odmítá šovinismus a rasismus a který existuje v rámci libertinské federace, jež oslavuje jak internacionalismus tak místní rozmanitost. Poté, co se začnou zdroje dělit rovnostářštěji a ekologie planety Země se vzpamatuje z kapitalismu, budou jedinými rozdíly mezi komunitami pozitivní a nápaditě zvolené rozdíly kulturní rozmanitosti. V současnosti jsou to čelní kapitalisté, kdo dokáže nejsnadněji komunikovat napříč kulturními hranicemi, ale po revoluci bude svět vypadat "menší" a kontakt a výměna s komunitami z celého světa bude normálním rysem našich životů.

Změní se i další v současnosti nerovné vztahy. Žádný jedinec nebude považován za společensky méně hodnotného pro svůj věk, postižení nebo zdravotní stav. Staří, velmi mladí, duševně a fyzicky postižení či nemocní nebudou na společnosti "závislí", ale budou jí "přínosem". Ačkoliv je tento ideál v dnešní kapitalistické společnosti obvyklým "sentimentem", nelze jej nikdy dosáhnout, dokud nebudou ekonomické vztahy vyjmuty ze vztahů společenských. V anarchistickém komunismu se "přínos" a "společenská hodnota" nebude měřit ekonomickými termíny. Tak jako u ostatních oblastí společenských vztahů, tak ani zde si nepředstavujeme, že hned "první den" po svržení kapitalismu, se všichni osvobodíme od nepodložených a reakčních domněnek o druhých lidech. Domníváme se však, že se začně uplatňovat vědomá a dobrovolná politika převýchovy, která podryje "selské pravdy" vytvořené kapitalismem (tato práce musí probíhat a také probíhá už před revolucí a tvoří zásadní součást revoluční propagandy). Jedině tehdy, bude-li jedinec chápat argumenty hovořící pro anarchistický komunismus a bude-li podle nich jednat, může v nové společnosti dosáhnout seberealizace i svobody a rovnosti - může si ve vztahu ke stejně důležitým potřebám ostatních lidí udělat život takový, jaký jej chce mít. Samozřejmě, že ani v anarchistickém komunismu nebudeme moci neustále žít ve vzájemné harmonii. Avšak velká většina "zločinností" souvisí s materiálním nedostatkem nebo chamtivostí a ty by v anarchistickém komunismu neměly existovat. Například, neexistence peněz by znamenala, že nebude proč se dopouštět ozbrojených loupeží, krádeží, podvodů či vyděračství. Drogy nebudou "nezákonné", protože nebude existovat žádný zákon, ale velká změna v míře našeho respektu k sobě samým i ke druhým bude nutně znamenat, že asociální požívání drog bude fakticky neznámé. Další "zločiny", včetně zneužívání nebo vykořisťování jedné lidské bytosti druhou, budou ve společnosti, která učí, že jsme si všichni rovní, minimalizovány.